

Τριπλάσιαστηκαν τα τελευταία 30 χρόνια στην Ελλάδα

Αυξήθηκαν οι εκτός γάμου γεννήσεις

Περίπου στο 6% ανήλθαν το 2007 οι εκτός γάμου γεννήσεις στην Ελλάδα, τάση η οποία συνεχώς αυξάνεται τα τελευταία 30 χρόνια. Το 60% των εκτός γάμου γεννήσεων προέρχονται από Ελληνίδες, οι οποίες ως επί το πλείστον βρίσκονται είτε στην εφηβική είτε στην πιο νεανική ηλικία, ενώ το μορφωτικό επίπεδο είναι χαμηλό. Σε ένα βαθμό στις Ελληνίδες ανύπαντρες μητέρες μια ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη κατέληξε σε γέννηση, ενώ στις μετανάστριες ανύπαντρες μητέρες αυτό γίνεται από επιλογή.

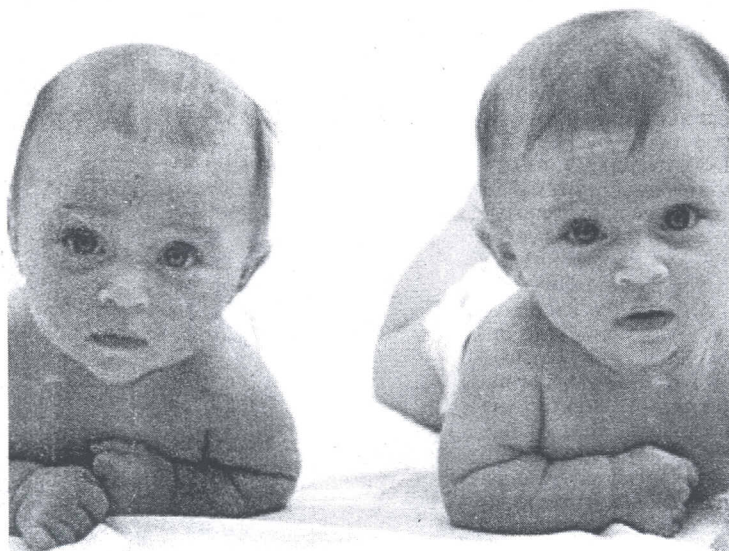
Τα παραπάνω καταγράφονται σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων του Τμήματος Χωροταξίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, του λέκτορα του Τμήματος Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου κ. Βασίλη Γαβαλά και του αναπληρωτή καθηγητή του Τμήματος Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου κ. Κώστα Ρόντου.

Η έρευνα είχε τίτλο "Οι εκτός γάμου γεννήσεις στη Ελλάδα: χωρικές και κοινωνικο-δημογραφικές όψεις ενός αναδυόμενου φαινομένου".

Το 1980 οι εκτός γάμου γεννήσεις στην Ελλάδα αποτελούσαν το 2% του συνόλου γεννήσεων, ενώ στη δεκαετία του 1990 διπλασιάστηκε και έφτασε στο 4%. Στην πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα το ποσοστό των γεννήσεων εκτός γάμου άγγιξε το 6%, ενώ, αν συνεχιστεί αυτή η τάση το 2015 θα είναι 8% και το 2020 10%.

Γεωγραφική κατανομή

Σε γενικές γραμμές οι περιφέρειες της Ηπείρου και της Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζουν τα χαμηλότερα ποσοστά εκτός γάμου γεννήσεων, ενώ σε επίπεδο νομού η Ευρυτανία και τα Γρεβενά, παρουσιάζουν τις λιγότερες αναλογικά γεννήσεις εκτός γάμου με ποσοστά που δεν ξεπερνούν το 2006-07 το 1%. Κατά τη διετία 2006-07, τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας δεν αποκλίνουν σημαντικά από τον Εθνικό Μέσο Όρο (5,5%), καθώς 5,9% και 4,3% των παιδιών που γεννήθηκαν στους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης αντίστοιχα προέρχονταν από ανύπαντρες γυναίκες. Στον αντίποδα, οι νομοί με υψηλά ποσοστά εκτός γάμου γεννήσεων (τουλάχιστον 2 ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερα από τον Εθνικό Μέσο Όρο (Ε.Μ.Ο.) εντοπίζονται στην Πελοπόννησο (στους νομούς Ηλείας, Λακωνίας, Κορινθίας Αργολίδας και Μεσσηνίας τα ποσοστά κυμαίνονται από 9% μέχρι 12%), τη Στερεά Ελλάδα και τη Θεσσαλία (νομοί Βοιωτίας, Φθιώτιδας, Φωκίδας και Καρδίτσας) και σε δύο από

τα Ιόνια νησιά (Ζάκυνθο και Κέρκυρα).

Το προφίλ

Έφηβες ή νεαρές και με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο κυρίως είναι οι Ελληνίδες ανύπαντρες μητέρες. Σύμφωνα με την ανάλυση που έγινε στις εκτός γάμου γεννήσεις για το 2006 διαπιστώθηκε ότι τα μισά σχεδόν παιδιά (45%) που γεννιούνται εκτός γάμου έχουν βιολογικές μητέρες που είτε είναι έφηβες είτε διανύουν τη μετ-εφηβική περίοδο, ενώ αντίθετως, η μεγάλη πλειοψηφία των εντός γάμου γεννήσεων προέρχεται από μητέρες ηλικίας 25-34 ετών. Οι μισές από τις ανύπαντρες μητέρες είχαν το 2006 ηλικία κάτω των 26 ετών κατά τη γέννηση του παιδιού τους, ενώ η διάμεσος ηλικία για τις παντρεμένες μητέρες ήταν σαφώς μεγαλύτερη (30,6 έτη). Η πλειοψηφία των ανύπαντρων μητέρων στη χώρα μας είναι αναλφάβητες ή ακόμη χαμηλού μορφωτικού επιπέδου (30% από αυτές έχουν τελειώσει τη δευτεροβάθμια

εκπαίδευση και μόνο 10% είναι απόφοιτες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης), ενώ αντίθετως οι παντρεμένες μητέρες έχουν σαφώς υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, καθώς το ποσοστό των αναλφάβητων μόλις εγγίζει το 1%, ενώ αυτό των αποφοίτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπερβαίνει το 26%.

Συμπεράσματα

Στα συμπεράσματα της έρευνας τονίζονται, μεταξύ άλλων, πως παρ' όλη την αύξηση των εκτός γάμου γεννήσεων τα τελευταία 30 χρόνια, η Ελλάδα παραμένει η χώρα με τις χαμηλότερα ποσοστά εκτός γάμου γεννήσεων στην Ευρώπη.

Μέχρι πρόσφατα η τεκνοποιία εκτός γάμου στη χώρα μας ήταν κοινωνικά μη αποδεκτή και η Ορθόδοξη Εκκλησία έπαιξε ένα ρόλο στη διαμόρφωση μιας αρνητικά διακείμενης κοινωνίας προς τα συγκατοικούντα άγαμα ζευγάρια και την τεκνοποίηση εκτός γάμου. Παρόλα αυτά φαίνεται ότι οι παραδοσιακές αντιλήψεις για το εν λό-

γω θέμα έχουν αρχίσει να αλλάζουν. Η εξέλιξη αυτή προδιαθέτει για το πολύ πιθανό ενδεχόμενο, στο εγγύς μέλλον, ο γάμος να απολέσει μερικώς τη σημασία του ως θεσμός-πλαίσιο μέσα στο οποίο τελείται η αναπαραγωγή και η ανατροφή των παιδιών και μια πρόσφατη έρευνα σε νεαρές μορφωμένες Ελληνίδες τείνει να το επιβεβαιώσει καθώς το 60% του δείγματος θα προτιμούσε τη συγκατοίκηση παρά το γάμο, παρόλο που το 82% είναι υπέρ του θεσμού αυτού, ενώ σύμφωνα με την ίδια έρευνα 40,5% των ερωτηθέντων δεν απέκλεισαν το ενδεχόμενο να αποκτήσουν παιδιά χωρίς να είναι παντρεμένες.

Όσον αφορά το προφίλ των ανύπαντρων μητέρων και τους λόγους που οδηγούν σε γεννήσεις εκτός γάμου, τα δεδομένα δείχνουν ότι σχεδόν 4 στις 10 ανύπαντρες μητέρες είναι αλλοδαπές. Το γεγονός αυτό αφίνει να διαφανεί ότι η αύξηση στα ποσοστά των εκτός γάμου γεννήσεων μετά το 1990 οφείλεται σε μεγάλο βαθμό (αν και όχι αποκλειστικά) στην εισροή μεταναστών κυρίως από χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ. Φαίνεται ότι ο νομικά επικυρωμένος γάμος δεν αποτελεί για τις γυναίκες που κατάγονται από τις χώρες αυτές απαραίτητη προϋπόθεση για τη δημιουργία μιας οικογένειας και την αναπαραγωγή, ενώ αντίθετως η ελληνική κοινωνία διατηρεί πιο παραδοσιακές αντιλήψεις. Η ανάλυση των δεδομένων δείχνει ότι είναι πολύ πιθανό ένα μεγάλο ποσοστό των γεννήσεων εκτός γάμου των Ελληνίδων να είναι αποτέλεσμα ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης εφόσον σχεδόν οι μισές από αυτές έχουν πολύ χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο (είτε είναι αναλφάβητες) και είναι ταυτόχρονα πολύ νέες. Από την άλλη μεριά, παιδιά εκτός γάμου γεννιούνται από αλλοδαπές όλων των ηλικιών και κάθε εκπαιδευτικού επιπέδου και αυτό ίσως να σημαίνει ότι η τεκνοποιία εκτός γάμου είναι συνειδητή επιλογή τους και όχι αποτέλεσμα ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης.

Φώτης Σπανός